

Laudacio na Máriu Andrášikovú na Cenu Samuela Tešedíka

Katarína Melegová-Melichová

Jediným učiteľom hodným toho mena je ten,

ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania a rozvíja cit osobnej zodpovednosti.

J. Á. Komenský

Objav školy sa zaraďuje medzi najväčšie a najvýznamnejšie objavy ľudstva. Škola je tá, ktorá uzákoňuje vzťah učiteľa a žiaka, ktorý je vlastne predĺžením vzťahu rodič – dieťa, čiže škola je predĺžením rodiny. Škola je pre každého človeka vstupnou bránou do sveta poznania a to, čo prežijeme v škole si pamätáme celý život. A niektorých učiteľov tiež. Sú vzorom, ktorý chceme nasledovať alebo sa mu priblížiť. Učiteľ totiž neodovzdáva iba poznatky. Vnímavým žiakom svojim oduševnením často určí aj smer ich pôsobenia a je vzorom pre formovanie ich vzťahu k životu.

Mária Andrášiková je akurát tou a takou učiteľkou, ktorá vzbudzuje a podnecuje podľa Komenského „ducha slobodného premýšľania a rozvíja cit osobnej zodpovednosti“ u svojich žiakov. Ale je aj učiteľkou, ktorá má blízko k žiakom, ktorá vie vzbudiť úctu žiakov a ich záujem o materinský jazyk. Žiakov, ktorých vyučovala slovenčinu, vedela zaujať inováciami vo výučbe a zapáliť aj v nich lásku k materčine, ktorú nosí v sebe a preto nie div, že zo svojich žiakov vychováva hrdých, sebavedomých Slovákov.

Moja dcéra mala to šťastie, že ju do krás a zákonitostí nášho ľubozvučného jazyka zasvätila akurát Mária Andrášiková a keď začala navštevovať naše gymnázium jedine ľutovala, že si so sebou do chrámu našej vzdelanosti so sebou nemohla priviesť aj pani učiteľku Andrášikovú. Našťastie, budovy týchto škôl stoja blízko seba a tak ešte dlho chodila navštevovať svoju učiteľku. A aj sama sa dala na učiteľskú dráhu. Tak sa z jej žiakov stávajú nasledovníci, kolegovia a hrdí príslušníci slovenského etnika v Srbsku.

Mária Andrášiková, vtedy Grňová, sa narodila 2. apríla 1961 v Novom Sade. Rástla v rodine učiteľa a spisovateľa Pavla Grňa, takže nie div, že po základnej škole v Kysáči pokračovala v školení na kulturologickom odbore na Gymnázium v Petrovci. Titul učiteľky slovenského jazyka a literatúry získala na Oddelení slovakistiky Filozofickej fakulty v Novom Sade. Od roku 1991 vyučuje slovenský jazyk a literatúru na Základnej škole Jána Čajaka v Petrovci. Od nástupu do triedy patrila medzi tých učiteľov, ktorí žiakom ukazovali, kam sa majú pozeráť, no nie aj to, čo majú vidieť. A tým sa hneď zaradila medzi tých učiteľov, čo žiakom rozširovali obzory bez vnučovania, a aj medzi tých, ktorých si žiaci brali za vzor, medzi tých, voči ktorým prechovávali úctu, na ktorých sa s dôverou obracali, s ktorými rozlúčka ťažko padala.

Taká práca si vyslúžila autoritu a uznanie aj u kolegov nielen na petrovskej škole, ale aj medzi slovenčinármi tak vo Vojvodine ako aj v širších dolnozemskejších rámcoch. Po uchopení oprát Asociácie slovenských pedagógov usporiadala rad seminárov tak pre slovenských pedagógov ako aj pre žiakov. Pri týchto podujatiach sa plne prejavuje jej tvorivosť, odbornosť, akčnosť a cieľavedomosť. Aby to všetko dokázala, sama skončila mnohé semináre, kurzy, bola

účastníčkou vedeckých konferencií, iniciátorkou vydávania školského časopisu, autorkou webových stránok, podpísala mnohé kultúrne akcie na škole a v Petrovci.

Súdržnosť a spoluprácu dolnozemskej slovenskej komunity považuje za výsostnú úlohu intelektuálov. Už v detskom veku sa to snaží vštepiť žiakom zo Srbska, Rumunska, Maďarska a Chorvátska. Robí tak s vedomím, že ako učiteľka dnes vedie deti. Ale zajtra tie deti budú viesť naše komunity. A že je vlastne na nej a na našich súčasníkoch aký osud tie komunity v budúcnosti budú mať. Preto sú jej projekty zamerané na posilňovanie hrdosti a upevňovanie slovenskosti u žiakov a kamarátenie a nadväzovanie známostí medzi nimi.

Náplň jednotlivých seminárov hovorí o jej odbornosti, ale aj inováčnej kreativite, a samotný priebeh podujatí je zakaždým potvrdením jej organizačných schopností, zodpovednosti a zmyslu pre tímovú prácu. Všetky projekty, ktorých je autorkou a všetky akcie, ktorých sa zúčastňuje, majú za cieľ posilňovať slovenské povedomie frekventantov a zabezpečiť udržateľnosť slovenskosti v dolnozemskej končinách.

Ale žiaci našich škôl ju poznajú aj ako spoluautorku Čítanky pre 7. ročník základných škôl a verejnosť ako členku správnych rád, výborov, tímov, komisií... Uplatnila sa aj ako recenzentka učebníc či lektorka početných vydaní. Je dlhoročnou aktívnou členkou najvyššieho vedenia Miestneho odboru Petrovec Matice slovenskej v Srbsku.

Veľký Komenský hlásal, že „Naši učitelia nesmú byť podobný stĺpom vedľa ciest, ktoré iba ukazujú kam ísť, ale samy sa nehýbu.“ Pani učiteľka Mária Andrášiková si bola plne toho vedomá odkedy prvýkrát vstúpila do učebne. V ustavičnom tvorivom a inovatívnom nadšení, nebola len učiteľkou, ktorá vyzbrojila svojich žiakov vedomosťami, ale aj učiteľkou, ktorá im bola vzorom pracovitosti, skromnosti, dôstojnosti... Jej skutky však hovoria o nej tak jej súčasníkom, ale prostredníctvom jej žiakov, jej nasledovníkov a spolupracovníkov, budú hovoriť o nej aj generáciám v budúcnosti. Zostanú trvalé hodnoty vstopené do pamäti, vedomostí, do pováh a do života jej žiakov a našich slovenských detí.

Pani učiteľka, za všetko, čo si urobila v prospech slovenského národnostného školstva v Srbsku, ale aj v širšom medzinárodnom kontexte, ako aj pre našu komunitu, Ti patrí úprimná vďaka a hlboká úcta. Tvoje dielo nie je len úctyhodné, ale ako trvalá hodnota zostáva v základoch nášho slovenského života a prebývania v týchto končinách. Prajeme Ti mnoho zdravia a tvorivej energie, aby si aj v budúcnosti vzdelávala nielen mysle, ale aj srdcia Tvojich žiakov, aby si im pomáhala tvoriť takú budúcnosť, v ktorej by sme chceli žiť aj my.

Nech ocenenie – Cena Samuela Tešedíka, ktorá sa Ti dnes dostáva, bude ďalším impulzom v Tvojej práci.